

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. н. Лаура Иванова Димитрова,
член на научно жури по процедура за защита на дисертация за
придобиване на ОНС „Доктор“

Област на висше образование 1. Педагогически науки
Професионално направление 1.2 Педагогика (предучилищна педагогика)

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛ. ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВОТА
КАТЕДРА „ПРЕДУЧИЛИЩНА И МЕДИЙНА ПЕДАГОГИКА“

Тема на дисертационния труд:
СЪЗДАВАНЕ НА ИНТЕРЕС КЪМ КНИГАТА ЧРЕЗ ИНТЕРАКТИВНО
ПРЕСЪЗДАВАНЕ НА ХУДОЖЕСТВЕН ТЕКСТ
(В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ 5 – 7 г.)

Автор: Василена Николаева Вутова
Научен ръководител: проф. д. н. Лучия Ангелова

Дисертационният труд наброява 248 страници, от които 205 страници текст, включващ увод, четири глави и заключение, списък на използваната литература от 106 заглавия и 26 интернет източника, на останалите страници са представени приложенията към текста.

В дисертационния труд са засегнати актуални проблеми, свързани с „необходимостта от качествено възпитание и образование“ и „цялостното развитие на децата“, където е подчертана необходимостта от „създаването на интерес към книгата още в най-ранна възраст“.

Докторантката поставя акцент на „използването на иновативни художествени, визуални и технологични средства“ при дизайна на съвременни книги за деца и особеното място, което заемат книгите-игри при възпитанието в предучилищна възраст.

Основните цели на дисертацията са изследване на отношението към книгата в предучилищна възраст и апробиране в реална работна среда на иновативен модел за обучение, чрез който да се стимулира и поддържа интереса на децата към книгата „в качеството ѝ на източник на естетико-художествено въздействие“.

Дисертантката насочва усилията си към три основни задачи:

- проучване на отношението на децата към книгата в предучилищна възраст;
- разкриване на възможностите за прилагане на нови подходи за предизвикване и затвърждаване на интереса към книгата в детска възраст;
- създаване и апробиране на иновативен модел за стимулиране и поддържане на интерес към книгата в предучилищна възраст.

Точно са формулирани основният изследователски проблем, обектът и предметът на изследване. Представена е хипотезата на дисертационния труд. Очертани са основните цели и задачи. Използваните изследователски методи са съобразени със спецификата на дисертацията.

В първа глава с название „ТЕОРЕТИЧНА ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА“ са изследвани причините за загубата на интерес у децата към книгата. Изтъкната е както ролята на детската градина „като значим фактор“ в процеса на възпитание, така и „за развитието на въображението на децата“, подчертано е особеното място на книгите в този процес. Отчетена е необходимостта от гъвкаво обучение и самоусъвършенстване на преподавателите в детските градини, от прилагането на нови подходи и

методи, имащи за цел да стимулират интереса на децата към предвиденото по учебен план съдържание. Проучени са:

- интересите на децата в предучилищната възраст, социалните нагласи и динамиката на тяхната промяна;
- промените настъпили в отношението към книгите у съвременните деца;
- промените във визуалното представяне на приказките в последните две десетилетия в учебни помагала за детската градина;
- книгата и нейните разновидности като пространствена книга, интерактивна книга, аудио книга, електронна книга;
- начините и формите на представяне и разбиране на художествения текст в детските книги;
- причините за загубата на интерес у децата към книгата;
- възможностите за стимулиране на интереса на децата към книгата чрез пространствени книги, книги-игри и други съвременни форми и средства.

Във втора глава с название „МЕТОДОЛОГИЯ НА ЕМПИРИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ“ докторантката представя постановката на изследването и идеята чрез „игра да се стимулира интересът у децата към книгата в ежедневната им дейност“, а от тук и развитието на речевата и мисловната дейност, фантазията и детското творчество. Очертани са основната цел и задачите на изследването, разработени са съответните критерии и показатели, определен е контингентът на изследването и диагностичният инструментариум, представени са основните изследователски етапи.

В трета глава с название „АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО“ са представени резултатите от констатация, формирация и контролния етап на експеримента.

В четвърта глава с название „ИЗВОДИ И НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИ ПРИНОСИ“ са направени следните основни изводи, базирани на емпиричното изследване:

- правилата при четене на интерактивен художествен текст се възприемат от детето като игра и това прави книгата и художественото произведение особено привлекателни за него;
- интерактивният и игровият подход при четене допринася за формирането на нови представи, преживявания, нагласи, за развитието на детската фантазия, „като проектира вътрешното познание и емоции на детето извън него – чрез личното му творчество“, свързано тематично със съответно литературно произведение от дадена книга;
- интерактивният прочит осигурява по-продължителен контакт на детето с литературното произведение в сравнение с класическия му прочит, като по този начин се стимулира и засилва интересът към книгата като източник на игри и забавление;
- четенето с алтернативен край събужда интереса на децата, повишава концентрацията на вниманието им, провокира желание за комуникация и за творческа дейност, стимулира в по-голяма степен развитието на детската фантазия;
- резултатите от педагогическия експеримент показват възможността за засилване на интереса към книгата чрез интегрирането на интерактивното четене към педагогическите ситуации в детската градина.

Докторантката създава четири авторски книги-игри с цел провеждане на експеримента във формирация му етап. Чрез изследването си тя установява предпочитанията и нагласите на съвременните деца за възприемане на информация. Основавайки се на това изследване, разработва

експериментален модел за интерактивно четене, чрез който стимулира интереса на децата към книгите.

В проведения от нея педагогически експеримент са включени 107 деца от две столични детски градини, разделени на контролна група и експериментална група. Включените деца са от трета и четвърта (подготвителна) група. В експерименталната група участват общо 50 деца, а в контролната група общо 57 деца от двете детски градини.

Допълнително е проведена анкета с 107 родители на същите деца относно родителският принос и активно въздействие в семейна среда за „създаването и утвърждаването на навици за общуване с книгата в най-ранна възраст“.

В дисертацията са използвани следните основни средства:

- педагогически ситуации;
- игри в две разновидности – игра с карти по сюжети от класически и народни приказки и камишибай, форма на визуално повествование и споделяне, считана за предшественик на съвременната презентация, която комбинира използването на ръчно рисувани изображения и разказ и е „свързана с традицията на визуалното повествование широко разпространена под различни форми в миналото в Япония“.

Чрез направеното изследване докторантката доказва, че прилагането на разработения от нея иновативен модел за интерактивно пресъздаване на художествен текст в условията на обучителната среда в детската градина води до създаването и затвърждаването на емоционална свързаност с книгата. Книгата е възприемана като източник на игри, забавление, познание и естетическо въздействие. Интересът към книгата от страна на децата е представен в контекста на възрастовото развитие и в качеството му на стимул за детската фантазия и креативност. В резултат от приложението на иновативния модел на обучение у подрастващите се създават позитива

нагласа и навици за общуване с книгата, като се развива тяхното въображение, логичното и творческото мислене.

За основни приноси на дисертационния труд считам:

- разработения модел за създаване на интерес към книгата чрез интерактивно пресъздаване и интерпретация на художествен текст;
- изградения подход за стимулиране на творческото мислене и креативността в обучението в предучилищна възраст;
- приложението на по-горе посоченият модел в различни педагогически ситуации.

Представените илюстративни материали точно и по убедителен начин допълват дисертационния труд.

Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертацията.

Дисертацията засяга значими проблеми, свързани със съвременното възпитание и обучение в ранна детска възраст и има приносно значение с предимно практико-приложен характер.

Използваните литературни източници са цитирани коректно.

Докторантката има три научни публикации, свързани с темата на дисертационния труд в специализирани научни издания.

Изследването би могло да послужи като основа при бъдещи теоретични и практически проучвания в същата област или в други сродни области. Оценката ми за дисертацията и автореферата е положителна.

Убедено предлагам на Василена Николаева Вутова да бъде присъдена ОНС „доктор“ в Област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2 Педагогика (предучилищна педагогика).

05. 08. 2020 г.

Проф. д. н. Лаура Димитрова